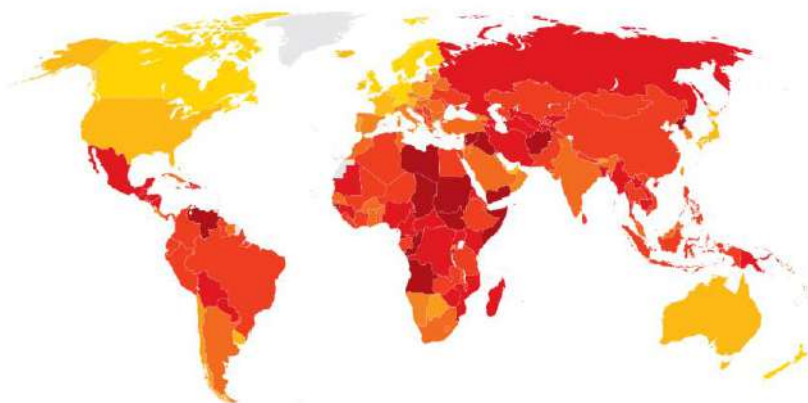

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА – 2018

Transparency International

КОРУПЦИОННИЯТ ИНДЕКС ЗА 2018 ГОДИНА: ОБЩАТА КАРТИНА

- ❑ **Индексът на България през 2018 година е 42 пункта**, с което страната се нарежда на 77 място в световната класация и на последно място в Европейския съюз.
- ❑ **Водещи позиции в класацията за 2017 г.** заемат Дания (88 т.), Нова Зеландия (87 т.), Финландия, Сингапур, Швеция и Швейцария (с по 85 т.). В дъното на класацията са Сомалия (10 т.), Сирия и Южен Судан (с по 13 т.).
- ❑ **Средната стойност на индекса в световен мащаб за 2018 г. е 43 т.** В сравнителен план на регионално ниво най-висок резултат получават държавите от Европейския съюз и Западна Европа (средна стойност от 66 т.), най-слабо представяне бележат държавите от Суб-сахарска Африка (средна стойност от 32 т.) и Централна Азия и бившите съветски държави (средна стойност от 34 т.).
- ❑ Анализът на данните от изследването за 2018 година извежда на преден план **връзката между нивото на корупция и стабилността на демокрацията** в изследваните държави: колкото по-стабилни са основите на демократичните институции, толкова по-ефективна е борбата с корупцията.

❑ Индексът за възприятие на корупцията (CPI) е създаден през 1995 година като комплексен индикатор за оценка на нивото на корупция в публичните институции.

❑ Той се основава на аналитични доклади, оценки и непосредствените възприятия на представители на чуждестранния бизнес, академичните среди и анализатори на политическия и икономическия риск, включително и анкетираните експерти от изследваните държави.

❑ Индексът измерва нивото на политическа и административна корупция в 180 държави, които са оценени по скала от 100 (показател за ниско ниво на корупция) до 0 (показател за високо ниво на корупция). Стойности под 50 пункта са индикатор за системен проблем в противодействието на корупцията.

❑ Създаден е на базата на 13 различни изследвания, проведени от 12 независими една от друга авторитетни международни институции и изследователски организации.

ИНДЕКСЪТ НА БЪЛГАРИЯ: ЗАСТОЯТ В БОРБАТА С КОРУПЦИЯТА ПРОДЪЛЖАВА

Индексът за възприятие на корупцията на България през 2018 година е 42 пункта, като с това страната заема 77 място в световната класация. В рамките на регионалната класация на държавите-членки на Европейския съюз страната ни продължава да заема последно място (средната стойност на индекса за ЕС е 64,6).

Изследвания, формиращи индекса на България

При съставянето на корупционния индекс са използвани резултатите от изследвания, доклади и аналитични оценки, публикувани от авторитетни международни изследователски и финансови институции. В индекса за 2018 г. са включени данни от 10 изследвания, от които 5 представят оценката на експерти от финансови и икономически институции и 5 интегрират оценката на изследователски организации в сферата на демократичното управление и политиката.

Таблица № 1: Източници при формирането на индекса на България

Източник	Институция/организация
1. Проучване на мнението на ръководители на компании	Световен икономически форум
2. Класация за оценка на риска на държавите	Глобал Инсайт (бивш Център за изследване на световните пазари)
3. Индекс за трансформация	Фондация "Бертелсман"
4. Доклад за световната конкурентоспособност	Институт за управленско развитие
5. Индекс за устойчиво управление	Фондация "Бертелсман"
6. Индекс за върховенството на закона	Световен проект за правосъдие
7. Международен доклад за оценка на политическия риск	Група за оценка на политическия риск
8. Изследване „Многообразие на демокрациите“ (нов източник)	Университет Гьотеборг – „Келог“ Институт (Varieties of Democracy Institute)
9. Оценка на риска на държавите	Economist Intelligence Unit
10. Изследване "Държави в преход"	Freedom House

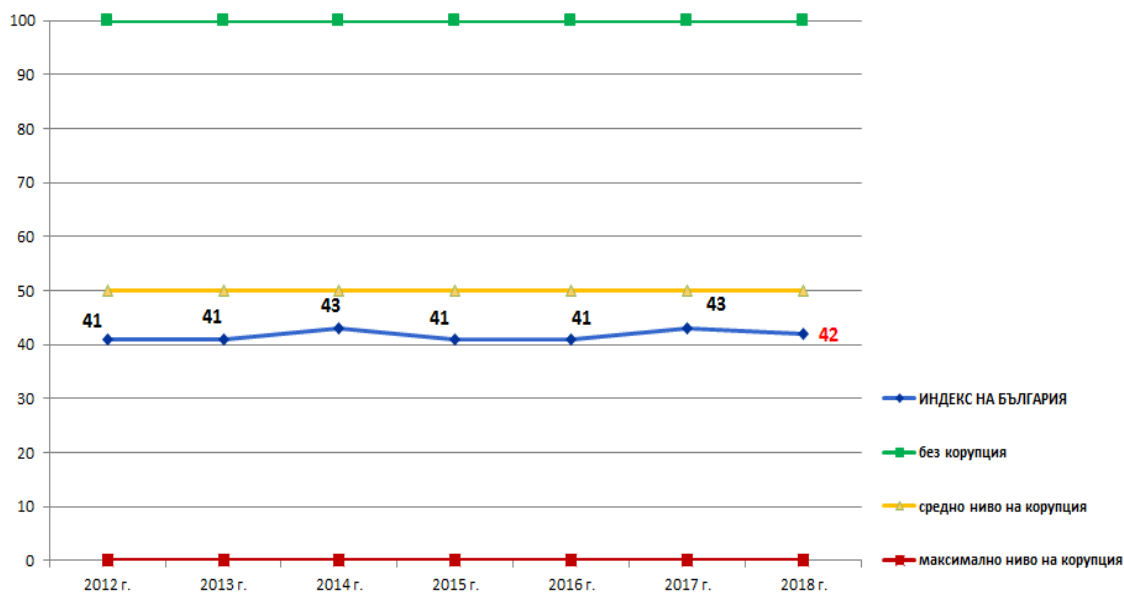
Тенденции в корупционния индекс на България

България е включена за двадесет и първи път в изследването на Transparency International. В сравнение с предходната година индексът бележи понижение от 1 пункт. Въпреки че промяната от една точка в резултата на Индекса не е статистически значима, следва да се вземат предвид две обстоятелства: 1) стойности на индекса под 50 пункта са показател за систематичен проблем с корупцията и за неефективна борба; 2) в тазгодишната класация страната отстъпва с шест позиции назад в световната класация (от 71 място през 2017 г. на 77 място през тази година), което е показател за отстъпление в сравнителен план с редица други държави. Резултатът през 2018 г. не позволява на страната да се придвижи напред от последното си място в класацията на Европейския съюз.

Анализът на резултатите от периода 2012 – 2018 г. дава основание за критична оценка – налице е застои в противодействието на корупцията, като на фона на положителното развитие при значима част от останалите държави-членки на ЕС индексът на страната откроява тенденция на сериозно изоставане. Данните, които

стоят в основата на класацията, показват, че въпреки относителната стабилност в политически и икономически план, основните слабости в седемгодишния период са свързани с ефективността на използване на публичните ресурси, функционирането на надзорните институции и на правосъдната система в страната.

Графика №1: Тенденции в Индекс за възприятие на корупцията на България 2012-2018 г.

Сравнителни аспекти: България в общоевропейски контекст

Средната стойност на индекса за държавите-членки на Европейския съюз за 2018 година е 64,6, а включването на Норвегия, Швейцария и Исландия в общоевропейската класация формира обща регионална оценка на ЕС и останалите държави от Западна Европа от 66,3.

Резултатите от изследването показват, че скандинавските държави отново заемат водещите позиции в регионалната класация. Първо място в европейската класация заема Дания, следвана от Финландия и Швеция и Швейцария. Оценка на тези страни свидетелстват за ефективно прилагани правила, регулиращи поведението на политиките и на държавните служители, както и за наличието на стабилни системи, осигуряващи прозрачност и отчетност при функционирането на институциите.

Въпреки че общата оценка на изследването за европейския регион показва високи стойности, данните за част от държавите са показателни за това, че липсата на приоритет на антикорупционните реформи, заедно с нарастващата популистка реторика, води до отслабване на демократичните институции и до повишаване на корупционния риск.

Един от показателните примери в това отношение е Чехия, която непрекъснато подобрява своя резултат от 2014 г. насам. Въпреки общото повишение на стойността на индекса за период от последните седем години, случаят с установяването на конфликт на интереси по върховете на държавното управление през изминалата година е доказателство за това, че напредъкът може да е крехък.

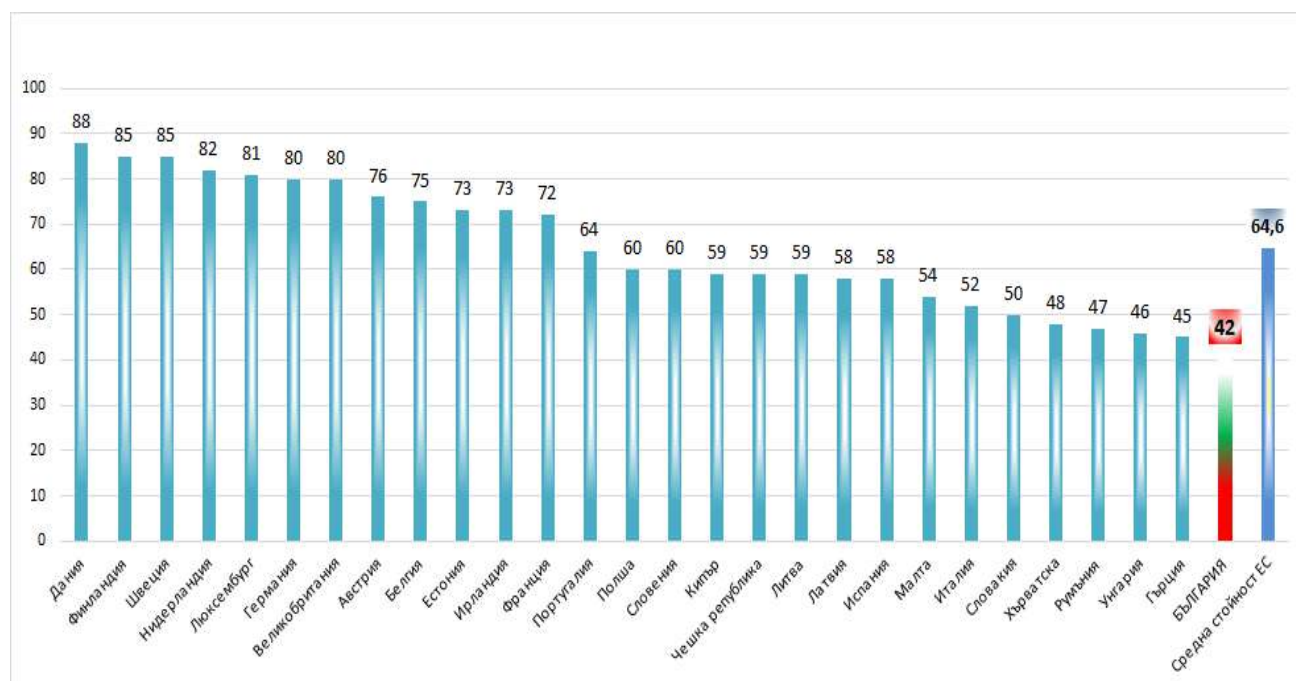
Сравнението между индексите на България и на останалите държави от ЕС показва не само липса на развитие в рамките на един относително дълъг период – на фона на

тенденциите при други държави-членки на ЕС индексът на България откроява тенденция на сериозно изоставане. Тя е особено видима на фона на позитивния тренд при държави от Централна и Източна Европа, с които България се съизмерва от началото на демократичните промени, като Естония (от 64 т. през 2012 г. до 73 т. през 2018 г.), Латвия (от 49 т. през 2012 г. до 58 т. през 2018 г.), Чехия (от 49 т. през 2012 г. до 59 т. през 2019 г.), Литва (от 54 т. през 2012 г. до 59 т. през 2018 г.)

Сравнението в рамките на изминалите седем години показва, че и южноевропейските държави, като Италия и Гърция например, преодоляват криза във функционирането на институциите си и повишават своя индекс. Така например Италия повишава индекса си от 42 т. до 52 т., а Гърция повишава индекса си от 36 т. до 45 т.

В сравнение с предходната година индексът на Великобритания отбелязва понижение от 2 пункта (от 82 през 2017 г. до 80 през 2018 г.), като принос за това имат негативните перспективи за икономическа конкурентоспособност и политическите рискове, свързани с Брекзит.

Графика № 2: Индекс за възприятие на корупцията - 2018 в Европейски съюз

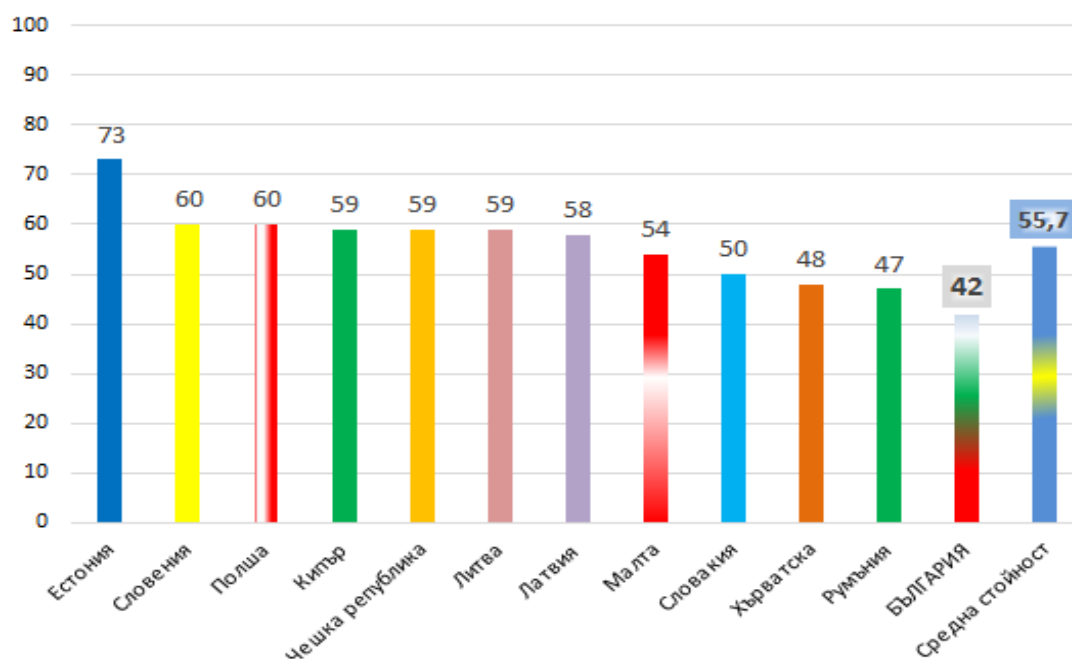
Сравнителни аспекти: България и новите страни-членки на ЕС

Сравнението между България и останалите държави, които се присъединиха към ЕС през 2004 г., сочи, че и в тази регионална класация страната ни заема последна позиция. Общата тенденция за региона е свързана с постепенно повишаване на стойностите на индекса на повечето държави.

Изключение от нея прави Унгария, която за последните седем години е понижала драстично своя индекс от 55 т. през 2012 г. до 46 г. през 2018 г. Причините за това могат да бъдат търсени в няколко насоки, но на преден план изпъкват законодателните ограничения и действията на изпълнителната власт, които подкопават независимостта на правоприлагащите институции и стесняват полето за действие на неправителствения сектор, който проявява критичност спрямо управлението на страната.

Стойностите на индекса на Румъния показват колеблива тенденция през последните седем години: въпреки че в периода от 2012 г. до 2017 г. те се повишаваха постепенно (което до голяма степен се дължеше на интензивната дейност на антикорупционната агенция), през 2018 г. е налице намаление на индекса с един пункт. Причината за колебливата тенденция и за констатираното отстъпление са спорните промени в законодателството на страната и опитите за поставяне на политически контрол върху дейността на антикорупционната агенция.

Графика № 3: Индекс за възприятие на корупцията - 2018 в Централна и Източна Европа

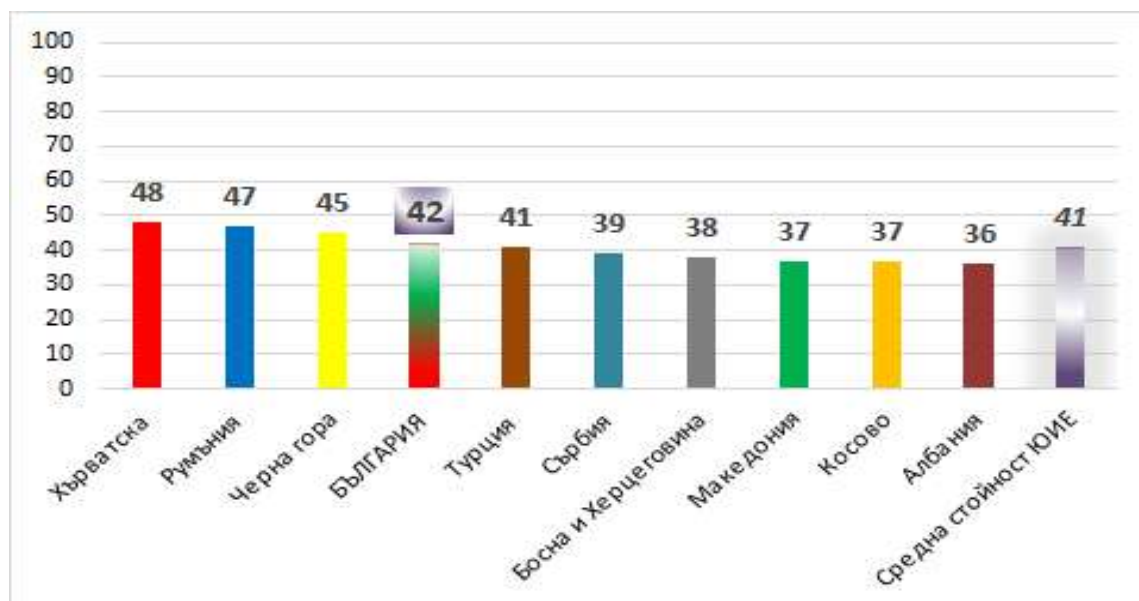

Сравнителни аспекти: България и страните от Югоизточна Европа

Сравнението през последните седем години показва, че при по-голяма част от държавите се констатира бавно, в някои случаи едва забележимо повишаване на индексите. Изключение от тази тенденция бележат индексите на три държави: Турция (-8), Македония (-6) и Босна и Херцеговина (-4). В случая с Македония през последната година има признаци за преодоляване на негативната тенденция (от 35 т. през 2017 г. индексът се повишава до 37 т. през 2018 г.), но въпреки това изследването показва, че са необходими продължителни и целенасочени усилия за преодоляване на кризата във функционирането на институциите и за изграждане на по-ефективно работеща икономика.

Изследването поставя особен акцент върху Турция, чийто индекс бележи най-сериозно понижение за периода 2012 – 2018 г. Драматичният спад в индекса на Турция се дължи на практически отказ от прилагане на демократичните стандарти в управлението, ограничения на свободата на медиите, нарушаване на правовия ред и човешките права. В тази връзка докладът на Transparency International посочва, че страната се разглежда като показателен пример за слабост на демократичните институции, която е съпроводена от запазване на статуквото в управлението и отказ преследване за корупционни престъпления.

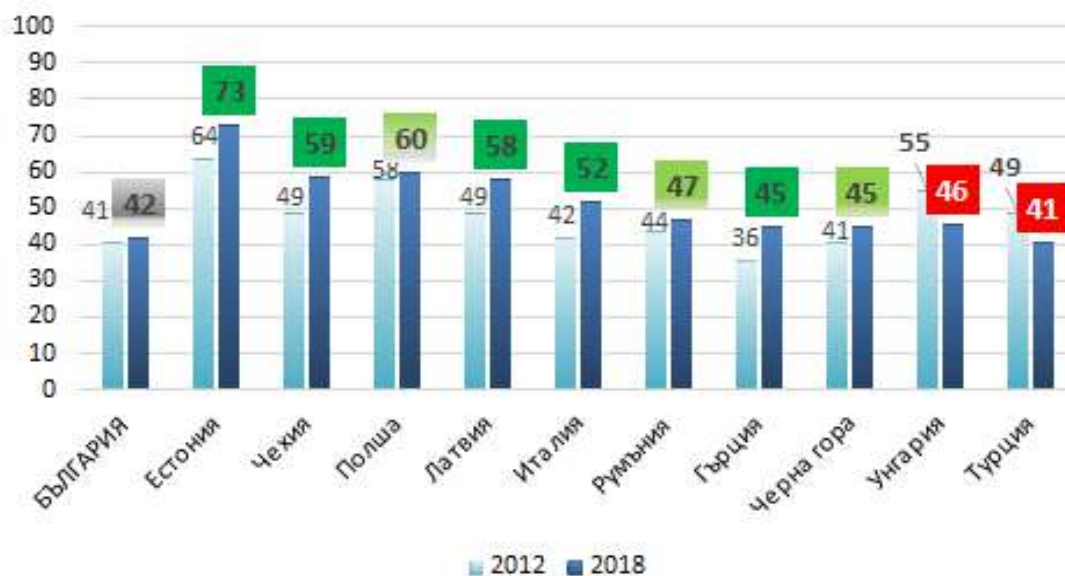
Графика № 4: Индекс за възприятие на корупцията - 2018 в Югоизточна Европа

Най-съществени промени за периода 2012 – 2018 г.

Данните от изследването за последните седем години позволяват да бъде направен сравнителен анализ на тенденциите при държавите, с които България се съизмерва. В случая това са три групи страни – държавите от Балканския регион, държавите, които се присъединиха към ЕС след 2004 г. и държавите от Южна Европа, които се сблъскаха със сериозна икономическа криза в началото на изследвания период.

Графика № 5: Най-съществени промени при някои европейски държави в периода 2012 – 2018

В тази връзка Индексът откроява три тенденции.

Първата тенденция може да се определи като **устойчиво позитивно развитие**, което отразява постоянно повишаване на стойностите на индекса. Тя се констатира при Естония, Чехия и Латвия и е показател за прозрачно функциониращи институции, успешни реформи и ефективно справяне с проблема с корупцията. Към тази група може да се отнесат и южноевропейските държави, като Гърция и Италия, които предприеха мерки за реформиране на администрацията и за намаляване публичния дълг. Данните от 2018 г. дават основание за позитивна оценка на положените усилия.

Втората тенденция може да бъде определена като **застой в борбата с корупцията**, като в тази категория се включват България, Хърватска, Сърбия, Румъния. Сравнителните данни от изследването за изследвания седемгодишен период показват, че въпреки предприетите антикорупционни мерки в една или друга област, липсва общият позитивен резултат, който може да отговори на обществените очаквания за решително справяне с проблема с корупцията.

Третата тенденция се характеризира с отстъпление от борбата с корупцията, което е съпроводено и с компрометиране на основни принципи и фундаменти на демокрацията в изследваните държави. Показателни примери в категория са Турция, Унгария и Малта, в които проблемите с върховенството на закона, спазването на човешките права, свободата на журналистическата дейност и на гражданските организации се отразяват негативно и на разследването на корупцията.

ГЛОБАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА – 2018: КОРУПЦИЯТА И КРИЗАТА НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Двадесет и шестото издание на Индекса за възприятие на корупцията на Transparency International поставя особен акцент върху **ролята на демократичните институции като фактор за противодействие на корупцията**.

В тази връзка председателят на Transparency International Делия Ферейра Рубио отбелязва: „Нашето изследване прави ясна връзка между наличието на устойчива демокрация и успешната борба с корупцията в публичния сектор. Много по-вероятно е корупцията да процъфтява там, където демократичните основи са слаби и където недемократични и популистки политици могат да използват този факт в своя полза“, заяви Делия Ферейра Рубио, председател на Transparency International.

Наред с устойчивостта на демократичните институции, изследването поставя акцент и върху ролята на популизма и на политическите лидери, които се издигат на вълната на общественото недоволство. В тази връзка докладът на Transparency International посочва, че често този тип лидери използват популярността си, за да прокарат реформи, които в действителност подкопават демократичните институции и антикорупционните механизми.

Анализът на резултатите от изследването за 2017 година налага обезпокоителен извод, че е налице порочен кръг: държавите с неустойчив фундамент от демократични институции и демократични принципи са податливи в по-висока степен на корупция, корупцията подкопава и отслабва демократичните институции, а те от своя страна са по-малко способни да контролират и ограничат корупцията”. В тази връзка Патрисия Морейра, изпълнителен директор на Transparency International, заявява следното: „Предвид обстоятелството, че много от демократичните институции по целия свят са

застрашени, в това число и от лидери с авторитарни или популистски уклон, трябва да направим повече, за да засилим контрола върху институциите и защита на правата на гражданите.“

29 януари 2019 година

Допълнителна информация относно Индекс за възприятие на корупцията – 2018:

Асоциация „Прозрачност без граници“
 София, тел.: 02) 986 77 13, 986 79 20,
 mbox@transparency.bg
http://transparency.bg/bg/transp_indexes/индекси-2

Transparency International – Secretariat
 Берлин, тел.: +49 30 3438 20 666
 Jen Pollakusky/Michael Hornsby
 press@transparency.org , www.transparency.org

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА – 2018

Класация

Класиране 2018	Държава / Територия	Индекс 2018	Брой използвани източници
1	Дания	88	8
2	Нова Зеландия	87	8
3	Финландия	85	8
3	Сингапур	85	9
3	Швеция	85	8
3	Швейцария	85	7
7	Норвегия	84	8
8	Холандия	82	8
9	Канада	81	8
9	Люксембург	81	7
11	Германия	80	8
11	Великобритания	80	8
13	Австралия	77	9
14	Австрия	76	8
14	Хонг Конг	76	8
14	Исландия	76	7
17	Белгия	75	8
18	Естония	73	10
18	Ирландия	73	7
18	Япония	73	9
21	Франция	72	8

Класиране 2018	Държава / Територия	Индекс 2018	Брой използвани източници
22	САЩ	71	9
23	Обединени арабски емирства	70	8
23	Уругвай	70	7
25	Барбадос	68	3
25	Бутан	68	4
27	Чили	67	9
28	Сейшели	66	4
29	Бахамите	65	3
30	Португалия	64	8
31	Бруней	63	3
31	Тайван	63	8
33	Катар	62	7
34	Ботсвана	61	7
34	Израел	61	7
36	Полша	60	10
36	Словения	60	10
38	Кипър	59	7
38	Чехия	59	10
38	Литва	59	9
41	Грузия	58	6
41	Латвия	58	9
41	Сейнт Винсент и Гренадини	58	3
41	Испания	58	8
45	Кабо Верде	57	4
45	Доминика	57	3
45	Южна Корея	57	10
48	Коста Рика	56	7
48	Руанда	56	6
50	Сейнт Лусия	55	3
51	Малта	54	5
52	Намибия	53	6
53	Гренада	52	3
53	Италия	52	8
53	Оман	52	6
56	Мавриций	51	5
57	Словакия	50	9
58	Йордания	49	8
58	Саудитска Арабия	49	7
60	Хърватска	48	10
61	Куба	47	5
61	Малайзия	47	9
61	Румъния	47	10

Класиране 2018	Държава / Територия	Индекс 2018	Брой използвани източници
64	Унгария	46	10
64	Сао Томе и Принсипи	46	4
64	Вануату	46	3
67	Гърция	45	8
67	Черна гора	45	5
67	Сенегал	45	9
70	Беларус	44	7
70	Ямайка	44	7
70	Соломонови острови	44	3
73	Мароко	43	7
73	ЮАР	43	8
73	Суринам	43	4
73	Тунис	43	7
77	БЪЛГАРИЯ	42	10
78	Буркина Фасо	41	8
78	Гана	41	9
78	Индия	41	9
78	Кувейт	41	6
78	Лесото	41	6
78	Тринидад и Тобаго	41	6
78	Турция	41	9
85	Аржентина	40	8
85	Бенин	40	6
87	Китай	39	8
87	Сърбия	39	8
89	Босна и Херцеговина	38	7
89	Индонезия	38	9
89	Шри Ланка	38	7
89	Свазиленд	38	3
93	Гамбия	37	6
93	Гвиана	37	5
93	Косово	37	5
93	Македония	37	7
93	Монголия	37	9
93	Панама	37	7
99	Албания	36	8
99	Бахрейн	36	4
99	Колумбия	36	8
99	Филипини	36	9
99	Танзания	36	9
99	Тайланд	36	9
105	Алжир	35	6

Класиране 2018	Държава / Територия	Индекс 2018	Брой използвани източници
105	Армения	35	6
105	Бразилия	35	8
105	Кот д'Ивоар	35	9
105	Египет	35	7
105	Салвадор	35	7
105	Перу	35	8
105	Източен Тимор	35	3
105	Замбия	35	9
114	Еквадор	34	7
114	Етиопия	34	8
114	Нигер	34	6
117	Молдова	33	9
117	Пакистан	33	8
117	Виетнам	33	8
120	Либерия	32	8
120	Малави	32	9
120	Мали	32	7
120	Украйна	32	9
124	Джибути	31	4
124	Габон	31	4
124	Казахстан	31	9
124	Малдиви	31	3
124	Непал	31	6
129	Доминиканска република	30	7
129	Сиера Леоне	30	9
129	Того	30	6
132	Боливия	29	7
132	Хондурас	29	8
132	Киргизстан	29	7
132	Лаос	29	5
132	Мианмар	29	7
132	Парагвай	29	6
138	Гвинея	28	6
138	Иран	28	7
138	Ливан	28	7
138	Мексико	28	9
138	Папуа и Нова Гвинея	28	6
138	Русия	28	9
144	Коморски острови	27	4
144	Гватемала	27	7
144	Кения	27	9
144	Мавритания	27	6

Класиране 2018	Държава / Територия	Индекс 2018	Брой използвани източници
144	Нигерия	27	9
149	Бангладеш	26	8
149	Централноафриканска република	26	5
149	Уганда	26	9
152	Азербайджан	25	6
152	Камерун	25	9
152	Мадагаскар	25	7
152	Никарагуа	25	8
152	Таджикистан	25	6
157	Еритрея	24	5
158	Мозамбик	23	8
158	Узбекистан	23	7
160	Зимбабве	22	9
161	Камбоджа	20	8
161	Демократична република Конго	20	8
161	Хаити	20	6
161	Туркменистан	20	5
165	Ангола	19	6
165	Чад	19	6
165	Конго	19	6
168	Ирак	18	5
168	Венецуела	18	8
170	Бурунди	17	5
170	Либия	17	5
172	Афганистан	16	5
172	Екваториална Гвинея	16	3
172	Гвинея - Бисау	16	5
172	Судан	16	7
176	Северна Корея	14	4
176	Йемен	14	7
178	Южен Судан	13	5
178	Сирия	13	5
180	Сомалия	10	6